

Українські банки недостатньо пов'язані з реальним сектором економіки. Обсяги інвестування в реальний сектор економіки України є мізерними, що зумовлено їх неготовністю надавати великі і довгострокові кредити, нестійкістю функціонування виробничих підприємств, відсутністю реальних структурних перетворень у вітчизняній економіці, а взагалі – високими кредитними ризиками.

Для створення сприятливих умов економічного зростання в реальному секторі економіки необхідне посилення державного регулювання банківського кредитування, шляхом встановлення рівня граничного кредитування підприємств реального сектору економіки. Це дасть змогу не лише нормалізувати кредитні відносини, що склалися між банківським та реальним секторами економіки, а й забезпечити стійке зростання економіки держави в цілому.

Маючи на меті покращення взаємодії банківського та реального секторів економіки держава повинна підтримати такі напрямки як:

- обмеження валютного кредитування окрім випадків, коли валютні кредити використовують на виробничі цілі підприємств;
- розвиток інвестування суб'єктів господарювання;
- підвищення курсу грошової одиниці;
- зміщення структури банківських кредитів у бік інвестиційного кредитування.

Список літератури:

1. Дзюблюк О. В. Банки і підприємства: кредитні аспекти взаємодії в умовах ринкової трансформації економіки: [монографія] /О. В. Дзюблюк, О. Л. Малахова. – Тернопіль: Вектор, 2008. – 324 с.
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

Віта БУТКО

студентка економічного факультету

Донецький національний університет (м.Вінниця)

Науковий керівник:

старший викладач Кравченко Т.І.

УКРАЇНСЬКА ГРИВНЯ СЬОГОДНІ: СТАН ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

Одним із головних факторів, що впливає на ефективну діяльність та подальший розвиток економіки будь-якої країни, є валютна одиниця країни. Адже вона є відображенням стану платіжного балансу країни. І Національний банк може лише тимчасово закрити дисбаланси своїми валютними резервами або вводити короткострокові адміністративні обмеження. Сьогодні ж українська грошова одиниця – гривня – уже втретє переживає кризу. Саме тому недостатня ефективність стимулюючої монетарної політики щодо активізації позитивної економічної динаміки та обвальне падіння української валюти на початку 2014 р. актуалізувало завдання дослідження глибинних причин падіння гривні та засобів відновлення стабільності у валютній сфері України.

Мета дослідження – на основі дослідження основних зовнішніх та внутрішніх чинників, що вплинули на знецінення вітчизняної валюти, починаючи з 2014 р., розробити пропозиції стосовно можливої протидії девальвації та стабілізації вартості національної валюти в Україні.

Серед вітчизняних науковців, які приділили увагу проблемам функціонування валютної системи країни, слід відзначити роботи Р. Лисенка, В. Стельмаха, В. Шакуна, Т. Запаранюка, В. Корнєєвої, О. Блінова, В. Міщенко, І. Шумила, С. Циганової, К. Олексієнка та інших. Однак досі на належному рівні не розглянуто основні проблеми виникнення кризи української гривні на початку 2014 р. та не запропоновані можливі шляхи вирішення даної проблеми.

Факт періодичного і різкого падіння гривні спостерігається вже втретє (рис. 1). Фінансова криза 1998 р. мала боргові корені і розпочалася нібито від зовнішніх чинників, хоча, насправді, була закономірним наслідком хибної внутрішньої політики. Причиною фінансової кризи 2008 р. є також внутрішні чинники, проте зовнішній вплив просто прискорив настання симптомів. Монетарні обмеження НБУ, які постійно здійснював упродовж 2008 р. для боротьби з інфляцією, необґрунтована ревальвація гривні (за недосягнення поставлених цілей) фактично спровокували макроекономічні загрози в Україні, уже достатньо загальмували економічну активність, відчутно погіршили можливості виходу з кризи [1].

Згідно з даними рис. 1, у 1998 р. гривня знизилася з 1,9 грн. до 3,43 грн. (77%) за 1 долар США, у 2008 р. – з 5 грн. до 7,7 грн. (54%) за 1долар США. Проте у 2014 р. девальвація української гривні сягнула рекордної позначки – з 7,99 грн. до 15,76 грн. (97%). Важливо відзначити, що сьогодні в Україні склалася більш складна ситуація, зумовлена зовнішніми і внутрішніми чинниками: анексією Криму; АТО на Донбасі; зростанням державних боргів до 40,0% від ВВП на кінець 2013 р.; дефіцитом державного бюджету у 4,5% від ВВП, що закривається непідкріпленою емісією; скороченням експортних доходів; проблемами з кредитуванням і зрештою - панікою серед бізнесу та населення. Неможливо не відзначити ще й факт відтоку з банків української валюти у розмірі 124 млрд. грн., що зіграло не менш важливу роль стосовно девальваційних процесів гривні [5]. У перші три місяці Євромайдану гривня ослабла майже на 15 копійок. На міжбанку ситуація була аналогічною: за останній тиждень листопада і перший тиждень грудня курс знизився з 8,22 до 8,28 грн. [4].

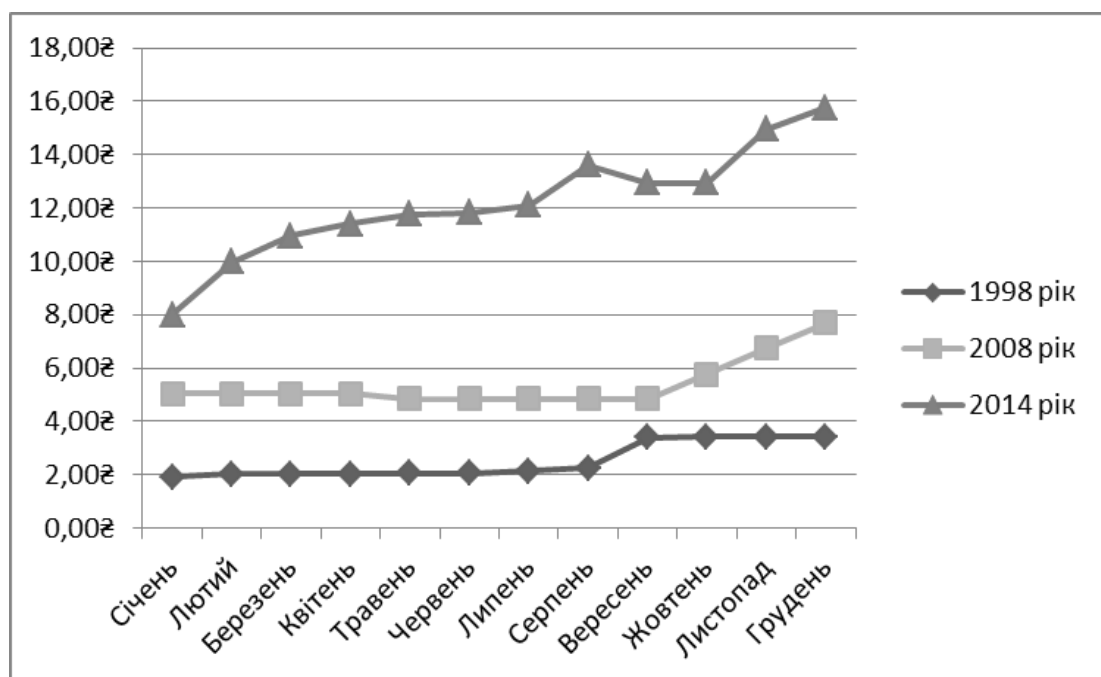

Рис. 1. Курс 1 гривні до 1 долара, на кінець місяця, 1998 р., 2008 р., 2014 р. [4]

У 2015 р. Україна має повернути 13,5 млрд. дол. США зовнішніх запозичень, а резерви НБУ нині скоротилися майже на 21% і становлять більше 9 млрд. дол. США. Проте, важливо відзначити, що у разі невиконання домовленості стосовно боргу, МВФ не надасть Україні чергового траншу, що, у свою чергу, може спричинити подальшу негативну тенденцію стосовно девальвації української валюти (до 30 грн. за 1 долар США) [5].

Проблема «чорного ринку» валюти з кожним днем зростає, оскільки який розширюється і теж тисне на курс гривні.

Падіння російського рубля на тлі знижених цін на нафту та санкції Заходу є одним із найбільш впливових факторів на стан української гривні. Зміна в балансі конкурентоспроможності російських та українських товарів все ще є досить вагомою для України. Навіть після ослаблення багатьох торгово-економічних зв'язків, Росія залишається великим контрагентом для українських підприємств. Російський ринок - п'ята частина всього українського обороту зовнішньої торгівлі. Девальвація рубля призведе до скорочення російського попиту, що означатиме додаткові втрати валютних надходжень для України [6].

НБУ протягом 2014 р. шляхом викупу державних облігацій, перерахування прибутку та витрачання валюти з резервів профінансував витрати держбюджету і платежі НАК «Нафтогаз України» на 175 млрд. грн. Монетизація державного боргу НБУ була вимушеним і безальтернативним кроком, оскільки отримані кредити від міжнародних організацій були направлені на погашення попередніх боргів, МВФ не може фінансувати воєнні витрати, а ринки капіталу для нашої країни закриті.

Ураховуючи всі проблеми, що вплинули на девальвацію національної валюти, необхідно здійснити ряд заходів, котрі б сприяли покращенню даної ситуації. Запровадити обмеження для комерційних банків на рефінансування на короткостроковий період, які отримують рефінансування від НБУ, що дозволило б підтримувати ліквідність: посилення контролю за імпортом послуг; посилення перевірок виконання резидентами зобов'язань щодо повноти і своєчасності розрахунків в іноземній валюті за експортними контрактами та обов'язкового продажу частини валютної виручки; посилення перевірок виконання нерезидентами зобов'язань в іноземній валюті перед державою. Стабілізація фінансової системи і національної валюти є спільною відповідальністю всіх гілок влади. Лише консолідована та солідарна відповідальність усіх гілок влади може це зробити.

Висновки. Економічним підґрунтям хвилі девальвації української валюти на початку 2014 р. стали політичні, соціальні, економічні та фінансові тенденції. Тому без відновлення діяльності реального сектора економіки стабілізація валютних курсів не зможе бути досягнута. На поточному етапі розвитку України завданням НБУ має бути згладжування надмірних курсових коливань і напрацювання нових правил роботи на валютному ринку в умовах гнучкого курсоутворення, формування системи інструментів страхування від валютних ризиків, цілеспрямоване формування довіри до дій НБУ на валютному ринку, нарощування міжнародних резервів до безпечного рівня.

Список літератури:

1. Белінська Я.В. Девальвація гривні в Україні: умови, чинники і заходи подолання / Я.В.Белінська, Н.С. Глоба [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/Nvbdfa_2014_26_21%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Nvbdfa_2014_26_21%20(2).pdf).
2. Коновалова Х. Гривня-2015: нові прогнози курсу та правила зберігання заощаджень / Х. Коновалова О. Панченко // Ukrainian journal Економіст [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/9104-grivnya-2015-nov-prognozi-kursu-ta-pravila-zbergannya-zaoschadzhen.html>.

3. Нацбанк перерахує в казну більше 65 млрд. гривень прибутку до 11 травня // УНІАН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/1029056-natsbank-pererahuje-v-kaznu-bilshe-65-mlrd-griven-pributku-do-11-travnya.html>.

4. Офіційний курс гривні до іноземних валют // Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.

5. Прогнози курсу гривні // Європейська Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eukraina.com/news/prognozi_kursu_grivni/2015-01-05-21857.

6. Що буде з гривнею у 2015-му? // Українська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/inozmi/deutsche-welle/2014/12/26/7053361/>.

Марина ВАРГА

студентка факультету банківського бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

д.е.н., професор Дзюблюк О.В.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ ТА КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ЕКОНОМІЦІ

На сьогоднішній день в умовах становлення нових економічних відносин в Україні, формування та розвитку банківської, валютної та інших систем, подолання наслідків світової фінансово-економічної кризи та інтеграційних і глобалізаційних процесів, виникає важливе питання: «Як реагує центральний банк на всі загрози, які виникають з боку цих процесів, в Україні?»

Центральні банки висвітлюють свою офіційну позицію щодо режиму монетарної та валютної політики в документі, який в Україні називається «Основні засади грошово-кредитної політики», які оприлюднюються з 2002 року. Вже у 2002 році НБУ проголосив намір щодо поступового створення умов, необхідних для переходу в перспективі до прямого таргетування інфляції, де-факто з 1997 року і частково до сьогоднішнього дня в Україні діє монетарний режим — таргетування валютного курсу. Зробивши аналіз засад грошово-кредитної політики щодо вибору позиції НБУ в частині визначення монетарного режиму з 2002-2013 рр., можна зробити висновок, що оприлюднений намір щодо переходу до режиму таргетування інфляції НБУ прямо підтверджував в Основних засадах грошово-кредитної політики у 2004-2006 рр. У 2007 р. НБУ змінив назву монетарного режиму з «таргетування інфляції» на «режим, що базується на цінній стабільності». В 2013 р. було вперше офіційно зазначено, що «реалізація грошово-кредитної політики в 2013 та подальших роках здійснюватиметься на засадах використання основних елементів монетарного режиму, що базується на цінній стабільності». Таким чином, перехідний період до нового монетарного режиму тривав 11 років. Однак, чи було відображено це в практичній діяльності НБУ, а не тільки в Основних засадах грошово-кредитної політики?

Для відповіді на дане запитання проведемо кореляційний аналіз інструментів монетарної політики та індикаторів грошового ринку.

Так, з метою більш ґрунтовного аналізу впливу монетарних індикаторів на макроекономічні показники, вважаємо за потрібне виокремити таких чотири етапи як: 1) докризовий період (з 01.01.2004 до 01.01.2008 рр.); 2) період кризи з 01.01.2008 до